

ADVIES Nr 13 / 2000 van 8 mei 2000

O. Ref. : 10 / A / 2000 / 012

BETREFT : Het voornemen van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw om aan de drinkwatermaatschappijen mededeling te vragen van de illegale grondwaterwinningen waar zij kennis van krijgen.

De Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer,

Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens, inzonderheid artikel 29 ;

Gelet op de adviesaanvraag van 27 maart 2000 van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Landbouw, op de Commissie ontvangen op 29 maart 2000 ;

Gelet op het verslag van dhr. E. VAN HOVE,

Brengt op 8 mei 2000 het volgende advies uit :

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG :

Het Vlaamse Milieubeleidsplan (Mina-plan 2) stelt dat het grondwater op grote schaal illegaal wordt opgepompt. Dit zou op termijn aanzienlijke milieuschade meebrengen door 'verdroging' en zou de beschikbaarheid van voldoende drinkwater in gevaar brengen. Het plan voorziet in actie 68 dan ook bij voorrang een sluitende aanpak voor het opsporen van illegale grondwaterwinningen. De drinkwatermaatschappijen komen bij hun klanten, particulieren en bedrijven, aan huis, dit in het kader van het toezicht op de drinkwateraansluitingen. Daarbij kunnen deze personeelsleden van de drinkwatermaatschappijen kennis nemen van eventuele grondwaterwinning door deze klanten. Op verschillende manieren is dit immers relevant voor de levering van leidingwater : indien de leidingen van deze beide systemen niet duidelijk gescheiden zijn, ontstaat er een risico op verontreiniging van het leidingwater en uiteraard is het gebruik van een andere waterbron commercieel van belang voor de drinkwatermaatschappij.

De Minister stelt de volgende vragen :

- Kunnen de drinkwatermaatschappijen de informatiebestanden over hun cliënten doorgeven aan de Inspectie van Aminal, met het oog op de opsporing en verbalisering van illegale grondwaterwinningen ?
- Mogen de drinkwatermaatschappijen de afdeling Inspectie inlichten indien zij bij controles op de hoogte geraken van illegale grondwaterwinningen ?

II. ONDERZOEK VAN DE VRAAG :

Is de Inspectie van Aminal bevoegd om de beoogde informatie te verwerken ?

De dienst in hoofde waarvan de informatie opgevraagd zou worden, de afdeling Inspectie van de Administratie Milieu-, Natuur-, Land-, en Waterbeheer (Aminal) is bevoegd voor het toezicht op de grondwaterwinningen.

Op grond van het decreet van 24 januari 1984 houdende maatregelen inzake het grondwaterbeheer, artikel 11, hebben de bevoegde ambtenaren bij dag en nacht toegang tot alle instellingen of inrichtingen - woongelegenheden uitgezonderd- als ze redenen hebben om aan te nemen dat het decreet wordt overtreden. Krachtens een machtiging van de vrederechter mag door twee van deze ambtenaren huiszoeking worden gedaan in woningen bij vermoeden van dergelijke overtreding. Ook VLAREM voorziet dergelijke bevoegdheden in artikel 63 :

«§1.De burgemeester en de in artikel 58 vermelde ambtenaren mogen bij uitoefening van hun ambt op elk ogenblik van de dag of van de nacht, zonder voorafgaande verwittiging, vrij binnen gaan in alle richtingen. Tot de ruimten die als woning dienen hebben zij slechts toegang tussen vijf uur 's morgens en eenentwintig uur 's avonds en mits machtiging van de onderzoeksrechter. »

Tevens zijn deze ambtenaren gerechtigd tot het nemen van verstrekkende maatregelen zoals de verzegeling en het stilleggen van exploitaties indien de exploitant weerbarstig is.

Aangenomen moet worden dat ambtenaren die zulke verstrekkende bevoegdheden hebben om in het leven van burgers op te treden, ook bevoegd zijn om de beoogde informatie in ontvangst te nemen en te verwerken.

Zijn de drinkwatermaatschappijen gerechtigd of verplicht informatie over hun cliënten door te geven die de bevoegde Inspectie zou kunnen helpen bij haar toezicht ?

Op dit ogenblik zijn de drinkwatermaatschappijen reeds verplicht informatie over hun cliënten aan de overheid door te geven. Het betreft hier informatie over het waterverbruik in het voorbije jaar, verbruik dat de grondslag vormt voor de milieuheffing. Uiteraard beschikken de drinkwatermaatschappijen over deze informatie en gebeurt de overdracht op wettige basis.

Anders is het gesteld met informatie over grondwaterwinning. De drinkwatermaatschappijen zijn gerechtigd informatie over grondwaterwinning door hun cliënten te verzamelen en bij te houden voor zover deze informatie van belang is voor het verzekeren van de kwaliteit van het drinkwater. Bij navraag blijkt echter dat deze informatie niet systematisch wordt verzameld of naar aanleiding van controles systematisch wordt opgetekend. Evenmin zijn cliënten contractueel gebonden om zulke informatie aan drinkwatermaatschappijen mee te delen. De overeenkomsten tussen de drinkwatermaatschappijen en hun cliënten bedingen een recht van toegang voor de personeelsleden van deze maatschappijen, maar enkel voorzover het de aansluiting en de daaraan verbonden installaties betreft. Deze personeelsleden zijn geen ambtenaren, laat staan ambtenaren met politie-bevoegdheid.

De drinkwatermaatschappijen zijn dus niet bij machte om aan de overheid systematisch mededeling te doen van grondwaterwinningen, legale en illegale. Evenmin kunnen deze maatschappijen door de overheid belast worden met het verzamelen van deze informatie. Zij hebben een contractuele band met hun cliënten die niet verder reikt dan de levering van gezond drinkwater en de daarbij horende informatie-uitwisseling en betalingen¹.

Zouden de maatschappijen illegale grondwaterwinningen waarvan zij incidenteel kennis nemen naar aanleiding van het eigen toezicht mogen melden aan de inspectiedienst? Men zou zich in dit geval kunnen beroepen op de plicht die op elke burger rust om misdrijven te melden. Deze meldingsplicht is echter niet onvoorwaardelijk en in dit geval kan men stellen dat zulke praktijk de eigen opdracht in het gedrang zou kunnen brengen. Het is immers niet denkbeeldig dat indien het geweten zou zijn dat drinkwatermaatschappijen dit melden, de cliënten zulke grondwaterwinningen voor de drinkwatermaatschappijen verborgen zullen houden met alle risico's voor de volksgezondheid die zulks meebrengt. Het is dus enkel in het geval van zwaarwichtige feiten die op zichzelf reeds een gevaar voor de volksgezondheid of een ernstige schade voor het milieu inhouden dat de afweging die moet gemaakt worden tot melding van het feit zou kunnen leiden. Dit criterium is ook terug te vinden in de algemene regeling m.b.t. het aangeven van feiten uitgewerkt in het Wetboek Strafvordering² en behoeft bijgevolg geen bijkomende verduidelijking in wetteksten m.b.t. specifieke materies zoals deze van de grondwaterwinning.

¹ Vgl. Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, advies nr. 10/98 omtrent de oprichting van een Centrum voor vermiste en seksueel en uitgebuite kinderen. Zie ook : verslag over de werkzaamheden 1998, Brussel, Eigen uitgave, 2000, 78-92. De Commissie diende zich, binnen een moeilijke context, uit te spreken over een gevoelige materie, met name over de oprichting van een Centrum voor vermiste en seksueel uitgebuite kinderen. Zonder fundamentele bezwaren te uiten aangaande de in het kader van de doeleinden van het Centrum passende verwerkingen, zijnde de verspreiding van opsporingsberichten, het ronselen van vrijwilligers om deel te nemen aan zoekacties, bijstand aan de families of de rol van drukingsgroepen in de strijd tegen seksuele uitbuiting van kinderen, kon de Commissie niet instemmen met bepaalde inbreuken op de persoonlijke levenssfeer door een privé-instelling. Wat deze tweede groep verwerkingen betreft, meestal verwant aan politieke verwerkingen, stond de Commissie in het licht van de internationale, Europese en nationale normen, zeer afwijzend tegenover de inbreuken op de persoonlijke levenssfeer van de betrokken persoon die door een dergelijke privé-stichting zouden kunnen worden veroorzaakt. Dit gold des te meer daar zulke instelling per se minder waarborgen en beperkingen in dit verband kan bieden dan publieke instanties zoals bv. de politiediensten.

² Vgl. art.30 Wetboek Strafvordering : "Ieder die getuige is geweest van een aanslag, hetzij tegen de openbare veiligheid hetzij op iemands leven of eigendom, is eveneens verplicht daarvan bericht te geven aan de procureur des Konings, hetzij van de plaats van de misdaad of van het wanbedrijf, hetzij van de plaats waar de verdachte kan worden gevonden".

OM DEZE REDENEN,

Antwoordt de Commissie negatief op de twee door de Minister gestelde vragen.

De secretaris,

De voorzitter,

(get.) B. HAVELANGE

(get.) P. THOMAS